

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
КЕРІВНИХ КАДРІВКУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
Навчально-науковий інститут перформативних мистецтв
Кафедра режисури та акторської майстерності
імені народної артистки України Лариси Хоролець

**АНОТАЦІЯ
ДО ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ
«ВИКОНАННЯ РОЛІ КЛЕБЕРА У ВИСТАВІ «БЛЕЗ» К. МАНЬЄ»**

на здобуття ступеня вищої освіти Бакалавр
за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво»,
кваліфікацією Бакалавр сценічного мистецтва,
актор, ведучий театралізованих видовищ,
освітньо-професійною програмою «Акторська майстерність»

Роботу виконав
здобувач вищої освіти
4 курсу, групи БСМ 12-22
Горбач Богдан Віталійович

Керівник творчого проєкту:
народний артист України, професор,
завідувач кафедри режисури
та акторської майстерності
імені народної артистки України
Лариси Хоролець
Гирич Віктор Сергійович

Допустити до захисту творчого проєкту
Протокол засідання кафедри
№ _____ від _____
Завідувач кафедри –
професор, народний артист України
_____ Гирич В. С.
(підпис)

Київ 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ	5
1.1 Про автора та епоху	5
1.2 Стислий переказ п'єси	7
1.3 Аналіз авторського задуму	9
РОЗДІЛ 2. ДІЙОВИЙ АНАЛІЗ П'ЄСИ І РОЛІ	12
2.1 Дійовий аналіз п'єси	12
2.2 Дійовий аналіз ролі	17
РОЗДІЛ 3. ТВОРЧИЙ ЗАДУМ ОБРАЗУ ТА ЙОГО СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ... ..	23
3.1 Творчий задум образу Клебера	23
3.2 Сценічне втілення образу Клебера	24
ВИСНОВКИ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28

ВСТУП

Актуальність теми. П'єса «Блез» Клода Маньє, написана у 1959, актуальна сьогодні, тим, що вирішує питання чи можна знайти щире кохання у суспільстві повне брехні. В період написання, країна була в стані нестабільності, де ключову роль відіграло як вижити у цьому середовищі, адже відсутність відчуття безпеки і стабільності штовхає людей вдаватися до крайніх заходів, заради свого становища, і в цих обставинах забуваються духовно-моральні цінності людини, такі як щире кохання. Люди відмовлялися від шлюбу по любові, надаючи перевагу вдало вивіреному розрахункові.

Обман і шахрайство траплялися у різних місцях починаючи, від того, що у стосунках люди прикидаються не тими, ким є насправді, задля своїх інтересів, де дурять при виборі оренди квартири, і закінчуючи тим, що навіть на світових ринках, проводять махінації у колосальних масштабах.

У наш час також можна простежити тенденцію, як під час воєнного стану, люди, виїжджаючи на темі війни, дурять людей на гроші. Шахраї, під видом простих волонтерів, тиснучи на людську жалість та співчуття, заробляють мільйони. Коли орендодавці, у бажанні заробити більше грошей, підіймають платню за оренду, відбираючи, у більшості населення, одну із базових потреб людини. Збільшення рівня життя, яке штовхає людей залазити у кредитні ями, із яких потім немає виходу. Коли фінансові махінації олігархів, які, крадучи мільярди, впливають на внутрішню економіку країни, що потім відбивається на пересічному громадянину, замикаючи це порочне коло.

Мета – створити образ Клебера з вистави «Блез» Клода Маньє

Завдання:

1. Ознайомитись із творчістю автора, визначити проблематику, тему та ідею п'єси.
2. Визначити композицію п'єси.
3. Ознайомитись з особливостями жанру п'єси.

4. Пошук образності у виставі, робота над створенням ролі.
5. Визначити надзавдання, наскрізну дію, створити безперервну лінію дії персонажа.
6. Розкрити етапи сценічного втілення вистави.

Об'єкт дослідження. Творчий шлях Клода Маньє, його п'єса «Блез» та однойменна вистава.

Предмет дослідження. Створення образу Клебера у виставі «Блез» Клода Маньє (режисер-постановник – народний артист України Віктор Гирич).

Структура анотації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 29 сторінок, основний обсяг – 27 сторінок, список використаних джерел – 2 сторінки (15 найменувань).

РОЗДІЛ 1

ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ

1.1 Про автора та епоху.

Автор. Клод Маньє народився 20 січня 1920 року на лівому березі Парижа, в сім'ї палітурників-художників. Закінчив Вищу комерційну школу Парижа, проте вирішив присвятити себе творчій професії, ставши актором. Навчався у майстерні двох відомих французьких акторів – Моріса Ескандра та Жана Марша. Невдовзі почав працювати у Театрі Ебрето.

Подорожував Південною Америкою у турне із трупкою театру Комеді-Француз, де грав на одній сцені разом із Фернаном Леду. У виставі «Безневинний» Люсьєна Фарба, в театрі «де Матюренс» грав із Даніелем Геленом, Жаном-Марком Тібо та Сімоною Сіньоре. також працював у театрі «Лабрюйер», де зіграв 12 ролей у виставі «Парасолька з образами». У театрі «Конкорд» з Алісою Косеа грали в операх «Леона» та «Жінка з боуланже». Брав участь у відродженні п'єси Едуарда Бурде «Невдала стаття» у Театрі Мадлен.

Клод Маньє має змогу проявити себе як драматурга, маючи великий досвід гри в театрі. Його перша робота як драматурга, – комедійне ревію «Таємниця горщика з фарбою», яку написав на вантажному судні, що застрягло у морі на кілька днів через шторм. Першою п'єсою автора стала комедія «Мсьє Мазур» написана у 1956 році, яка зайняла перше місце на конкурсі драматичних постановок в Ангієні.

Найвідомішим твором драматурга стала п'єса «Оскар», написана 20 березня 1958 року, яку поставили у театрі «Атене», де у головних ролях зіграли такі відомі актори як: Жан-Поль Бельмондо, П'єр Монді та Марія Паком. Вистава швидко стала успішною не тільки серед глядачів, але і критиків, які відгукались про неї так:

«на афіші цього ж театру близько двадцяти років тому, замість назви «Оскар» було написано «Електра», – писав Роберт Кемп;

«Оскар – це ідеальний фарс», - заявив Жорж Лермін'є;

«Боже як ми сміялися!» – додав Поль Гордо.

Одного разу директор Тріанонського театру у Бордо, попросив Клода Маньє знайти п'єсу із роллю, в якій той міг зіграти. Не знайшовши нічого, Маньє сам написав п'єсу. На жаль, «Посаг Лаури» не сподобалась режисеру Тріанонського театру, п'єсу довелося відкласти на потім, але у 1959 році вона здобула свою славу, тільки вже під новим ім'ям – «Блез».

Епоха. Франція періоду 50-х років мала нестабільне становище із купою контрастів. Після поразки у Другій світовій війні, держава була у занепаді: тисячі зруйнованих міст, знищені сотні фабрик і заводів послаблювали економічне становище країни, що дало змогу більшості французьких колоній почати претендувати на незалежність. Така ситуація призвела до багатьох воєнних кампаній як на території країни, так і поза її межами. Війни, економічні колапси виснажували Францію, відкотивши її у прогресі на десятки років.

У Парижі, у 50-х роках, продукти досі видавалися по талонах, більшість будівель не мали водопостачання та звичайного опалення, оселі опалювалися вугіллям, їжа займала 50% доходу громадян, кількість населення стрімко зменшувалась. Економіка Франції стабілізувалась у 1980-х, але в країні стався стрімкий наплив мігрантів із країн Алжиру, В'єтнаму і т.д.

Проте були і гарні моменти: почали знову відкриватись культурні виставки, галереї, джази, бари та кінотеатри, міста почали оживати. Париж знову почав повертати собі звання культурного центру. На його Лівому березі народилося багато творчих особистостей. Цей період дуже вплинув на суспільство, подарувавши Франції багато культурно-мистецьких діячів із новими ідеями, рішеннями, філософів, які створювали нові школи, літераторів і драматургів, які, надихавшись цією епохою, писали нові світові бестселери. Всі ці люди зробили великий внесок у подальшу культуру вже світового рівня.

Проблематика творів Клода Маньє. Клод Маньє у своїх творах підіймає тему брехні, і розмірковує над тим, чи може людина обійтися без цього. Це простежується майже в усіх його творах і в «Оскар», де дочка удає себе за іншу, так і в «Блезі», де головний герой удає себе за іншого, щоб втілити свою аферу. Клод Маньє звертає нас до того, що після ідустріалізації, те переходу суспільства на капіталістичний лад, пріорітети суспільства змінюються: головним у житті людини є накопичення капіталу, будь-якими методами, твій дохід – це твій статус.

У своїх творах автор висміює буржуазну верству населення, яка, у постійній гонитві за капіталом і піднятті по кар'єрній драбині, вдається до лицемірства, обману, маніпуляції.

1.2 Стислий переказ п'єси

Основний конфлікт розгортаються навколо молодого художника в оселі Аріані Кларенс, яку винайняв молодий художник Блез Д'Амбріє. Він потрапив у авантюру, яку вигадала його дівчина, манекенниця Женев'єва. План полягає у тому, щоб видати Блеза за відомого художника, який має графський титул та одружити його на дочці найбагатшого чоловіка Парижу–мсьє Клебера Карльє. Облаштовуючись у квартирі, до Блеза приходить юна дівчина – Марі-Мадлен Лейануак, чия доля, ще з самого початку змінила подальші плани авантюри. Він приймає її на роботу, навчає бути метрдотелем, так як сама дівчинка нічого не вміє. Сімейство приходить, але вже з самого початку зустріч не задалась, Блез змушений зустріти гостей у нижній білизні, бо покоївка узяла його штани для прання. Під час прийому, художник губиться і тому випадково розливає вино, плутає кімнати. Мадам Карльє постійно підозрює Блеза у тому, що він не той за кого себе видає, що призводить до сварки між нею та Клебером, після чого вони йдуть, але Клебер повертається, говорячи, що все владнає, і просить художника намалювати йому картину оголеної жінки.

Після першого невдалого прийому, до Блеза приходять Женев'єва і змушує його намалювати картину, але без її допомоги. Він змушений скористатися допомогою Марі, яка, дізнавшись, що їй доведеться роздягнутися, спочатку відмовляється, але, дізнавшись, що у нього борг, через який він може потрапити до в'язниці,— погоджується. Як тільки Марі роздягається, як заходить сімейство.

Другий прийом знову відбувається не так гладко як хотілося, художник губиться у своїх словах, тому мадам Карльє влаштовує істеріку, через те, що побачила голу покоївку у спальні, потім Блез пояснює Клеберу, що він це робив через картину, яку той замовляв. Блезові здогадки з приводу того, що Женев'єва зраджує йому із Клебером підтверджуються, Клебер виписує чек, тим самим погасивши борг Д'Амбріє.

Третя дія починається з того, що Женев'єва разом із Марі шукають Блеза, паралельно цій події, манекенниця розпитує покоївку про Д'Амбріє та вчорашній прийом, і з цієї розмови Женев'єва підозрює, що Марі закохана у художника. Блез зустрічає манекенницю і хоче влаштувати їй засідку, із приходом Клебера, але, замість нього приходять Пепіта, яка шукає Карльє, потім повертається хазяйка з поламаною ногою та влаштовує скандал, змушуючи Блеза вдарити її залізною тацею. Хазяйка втрачає свідомість, а Блез ховає Пепіту у шафу. Клебер заспокоює іспанку, яка була ладна рознести квартиру, повідомляє художника про нове замовлення, через яке він отримає 2 мільйони. Марі зізнається Блезові у коханні. З'являється Лаура, яка ховається під диваном від своєї матері Сабіни. Блез пропонує Марі одружитись. Присутність усіх гостей народжує у Блеза ідею викрити їх всіх.

Після фінального викриття, присоромивши всіх, роздається дзвоник, це повернулася Марі із купою щіток в руках і повідомляє, що тепер у них є 10 мільйонів франків.

1.3 Аналіз авторського задуму

Тема – це коло життєвих явищ, відібраних і висвітлених автором, досліджуване драмою протиріччя, виражене у формі конкретної боротьби персонажів з обставинами п'єси за задоволення своїх істотних потреб у певному часі-просторі. Тема розкриває основні компоненти конфлікту хто, з ким, за що, проти чого, де і коли бореться [7, с. 225]

Тема п'єси – Життя у Франції у повоєнні роки 1950-х

Ідея – основний принцип світогляду, переконання, головна думка художнього твору, заради якої він створюється. [4, с. 319]

Ідея п'єси – Тільки щире кохання може допомогти людині знайти справжнє щастя серед фальші і цинізму.

Проблематика твору. Проблемою твору можна вважати шахрайство як інструмент для досягнення успіху. Чи зможе людина знайти щастя, не вдаючись до аморальних вчинків, чи їй варто забути про моральність і вдаватися до шахрайства, обману, лицемірства, заради досягнення своєї мети.

Головний герой постійно перебуває на перепутті, де йому потрібно зробити вибір: одружитися на Лаурі, задля свого збагачення, зраджувати їй із коханкою – Женев'євою, обманювати людей, займатись шахрайством і зрадити тим принципам, які мати Блеза заклала йому чи одружитися на Марі, не носити маску, а бути самим собою. Питання п'єси одружитися по любові чи за розрахунком.

Особливості жанру. П'єса «Блез» була написана у стилі комедії положень.

Існують два види комедій: комедія характерів та комедія положень.

Комедія характерів – жанр комедії, в якому сюжет зав'язаний на характерах персонажей, головний конфлікт вибудовується на темпераменті персонажей, як вони співіснують разом. Характер персонажей гіперболізується та узагальнюється до однієї риси: скупість, хитрість, пристрасть. Цей піджанр має на меті висміяти суспільство, через сатиру та

комедійне перебільшення продемонструвати вади суспільства, людські пороки.

Комедія характерів зародилась у 5 ст. до н.е. у античній Греції, де актори на сцені на пряму висміювали владу, суспільство, політиків, війни. Основоположником можна вважати Менандра із його творами «Відлюдник», «Саміянка», «Острижена», «Третейський суд». Найвідомішим драматургом у цьому жанрі можна вважати Мольєра, який отримав світове визнання, завдяки своїм творам: «Тартюф», «Скупий», «Міщанин-шляхтич» та «Мізантроп».

Комедія положень, у протигагу комедії характерів, за основу бере не людину, а місце, де відбуватимуться певні події, конфлікт будуватиметься на тому, як людина, потрапивши у такі обставини, буде вибиратися із них. Має за мету розслабити та відволікти глядача від буденності, різкими перемінами та зрізками, шалений ритм тримає глядача у постійній увазі. Адже, що знаючи певні обставини, глядач очікує, що буде наступним. Постійні інтриги, переховування із локації до локації, перевдягання та удавання себе за іншу людину, накопичувальний ефект, коли маленька брехня головного героя спричиняє ланцюгову реакцію із комедійних ситуацій. Через весь цей перебіг подій, комедія положень висміює певні соціальні положення, суспільні догми та моральні принципи.

Найвідомішими комедіями положень є «Комедія помилок» Вільяма Шекспіра, «Шалений день, або весілля Фігаро» П'єра Бомарше, «Слуга двох панів».

«Блез» є яскравим прикладом комедії положень, адже всі події відбуваються у квартирі Аріани Кларенс, яку зняли Блез із Женев'євою для втілення своєї афери. Присутня тема із перевтіленням: Блез видає себе за графа та відомого художника. Коли з'являється сімейство Карльє, Блезу доводиться одягати маску, що є незвичним для нього, він змушений йти на обман і брехню, яка призводить до ще більших проблем. Присутня тема переховування: постійні перебігання із кімнати в кімнату, ховання у шафу, під диван. Неочікувані візити гостей, нахталт прихід Марі, яка зриває

зустріч сімейства і Блеза. Сімейство, яке приходить в момент, коли Блез малює оголену Марі, яка потім ховається у спальні, що спричиняє скандал у подальшій сцені. Поява іспанки Пепіти, повернення Аріани Кларенс, прихід Лаури та Сабіни, усі ці перепитії змушують Блеза піти на подальший вчинок, де герой викриває усіх.

РОЗДІЛ 2

ДІЙОВИЙ АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ І РОЛІ

2.1. Дійовий аналіз п'єси «Блез» К. Маньє

Фабула – це короткий переказ основних подій твору.

Вихідна подія – Женев'єва та Блез організують план афери.

Перша подія – Втілення афери.

Центральна подія – Блезу загрожує в'язниця.

Головна подія – Зізнання у коханні Марі та Блеза.

Завершальна подія – Викриття афери.

Місце події та час. Події відбуваються у Франції у місті Париж, у красивій квартирі, яка знаходиться на авеню Анрі-Мартен 19, яку Блез орендує в Аріани Кларенс на термін у два тижні. Усі події п'єси відбуваються у вітальні, у глибині вітальні знаходиться великий отвір, праворуч через нього, прохід у їдальню, ліворуч – вихід у передпокій та кухню. В квартирі є три двері, що ведуть до великої вбудованої шафи, бібліотеки та спальні.

Час дії. Усі події п'єси відбуваються протягом п'яти днів, сам автор помічає дати, вказуючи у тексті, дні тижня і який зараз час доби, до прикладу:

1 акт – понеділок, 8 квітня;

2 акт – четвер, 11 квітня;

3 акт – п'ятниця, 12 квітня.

Сезон – весна.

Дійові особи п'єси.

У п'єсі є 8 персонажів це:

Блез д'Амбріє – збіднілий граф, із невизначеною мораллю, який змушений взяти участь у авантюрі.

Женев'єва – його дівчина та коханка Клебера, манекенниця, вишукана шахрайка, робить усе заради свого достатку.

Марі-Мадлен Лейануак – дівчинка 18-ти років, приїхала із села до Парижу аби влаштувалася на роботу. Дуже щира і не заплямована порочним містом

Клебер Карльє – бізнесмен, один із найбагатших людей Парижу. Хочє одружити свою дочку із Блезом

Сабіна Карльє – його дружина, примхлива мадам, яка проти одруження доньки із Блезом.

Лаура Карльє – дочка мсьє та мадам Карльє, повна дурепа яка хоче вдало вийти заміж

Аріана Кларенс – хазяйка квартири, досвідчена шахрайка, яка дурить Блеза, взявши з нього більшу платню.

Пепіта – іспанська танцівниця, коханка Клебера має запальний характер та велику любов до грошей.

Характеристика персонажів.

Блез д'Амбріє – збіднілий граф, а також художник, чиї картини не користуються попитом. Переїхав до Парижу та в'язався у авантюру, заради Женев'єви, шляхетний за природою, але вимушений був в'язатися у цю аферу. Стоїть на роздоріжжі моральних ідей: слідувати тим принципам, які заклала в нього мати і бути особистістю із чіткою мораллю чи піддатися жорстоким умовам нового світу, де ти переможець або переможений. Будучи неоднозначним персонажем, він робить вчинки, які суперечать один одному. Погоджується на авантюру Женев'єви, де готовий використовувати людей заради корисних цілей, при цьому дорікає манекенниці у тому, що не хоче зраджувати їй із іншою. Приміряє на себе маску, удає себе не за того, ким є насправді, але викриває інших людей у аморальному способу їх життя.

Дуже вірний своїй коханій, на межі наївності, до останнього вірить манекенниці, що він у неї єдиний, і вона йому не зраджує, і до останнього не хотів її мститись. Хоч на перший погляд він здається невдахою, має доволі

артистичну натуру, яка закохала в себе багато жінок, це і Женев'єву, Лауру, Сабіну та Марі, проте обрав він ту, що була вірна йому до кінця.

Женев'єва – дівчина Блеза, манекенниця, вишукана та елегантна аферистка, якою керує жага до грошей, вона придумала та організувала план із удаванням Блеза за великого художника для одруження із донькою Клебера. Заради своєї мети вдається до усіляких трюків, хитрощів, використовує чоловіків для збільшення достатку. На перший погляд, здається, що вона любить Блеза, піклується про нього, проте це все гра, насправді Женев'єва а не любить його. Ми це бачимо на початку, коли дівчина легко маніпулює героєм для того, щоб він погодився взяти участь в афері. Ми усвідомлюємо, що манекенниці немає ніякого діла до того, як себе почуває Блез, вона зовсім не переймається, що він може потрапити до в'язниці, через цю аферу. Потім ми дізнаємося, що Блез не єдиний хлопець, також, що вона є коханкою Клебера, але вона маніпулює і ним, використовуючи його для своїх фінансових потреб. Під кінець п'єси виявляється що Женев'єва має ще третього коханця, про що засвідчує Клебер. Хоч спочатку вона здається кізонькою, яка з любов'ю леститься до свого хлопця, піклуючись про нього, справжній її темперамент – це хижа тигриця, яка полює на здобич, у вигляді можливих чоловіків, це ревність Блеза до Марі, Клебера до Пепіти, бо не готова ділитися своєю здобиччю із іншими.

Марі-Мадлен Лейануак – дівчинка із периферії, яка приїхала у провінцію у пошуках кращого життя. Найсвітліший персонаж, через свій юний вік, може здатись простим дурним дівчиськом, проте, просто є щирою і має сильне моральне кредо. Зростаючи без батька, якого не знала, та матері, яка, народивши, покинула своє дитя, виховувалась під суворим наглядом своєї тітки-іспанки, яка прививала Марі моральні цінності, яких дівчина притримується, при будь-яких обставинах. Є надзвичайно розумною дівчиною, знає кілька мов, швидко рахує, змогла обіграти Клебера у його ж грі, змусивши замовити у неї щітки. вона не відчувала тієї теплої батьківської любові, яку так очікувала, проте не покидає віри у справжнє щире кохання, і

готова піти на все, заради людини яку любить. Працюючи у мсьє, Марі допомагає йому із усіма проблемами, які виникають впродовж п'єси, ходить між мешканцями оселі, продаючи їм щітки, дізнавшись про те, що Блез можуть посадити до в'язниці, Марі погоджується роздягнутися, для того, щоб він намалював з неї картину, яку продасть Клеберу.

Клебер Карльє – бізнесмен, який продає все, що тільки можна та не можна, намагається отримати прибуток з усього, навіть пропонує Блезові свою дочку, як вигідну партію, для того щоб отримати прибуток у вигляді графської приналежності, яка йому потрібна для підняття статусу у вищих колах. Є аморальним персонажем, яким керує неймовірна пристрасть до жінок та грошей і, впродовж п'єси, нам важко вирішити, що він любить більше.

Під час першої зустрічі із сімейством, його увагу привертає картина, на якій видно силует оголеної жінки, після чого Клебер забуває про те, заради чого прийшов сюди. Коли вдруге приходиться і намагається домовитися із Блезом про одруження із його дочкою, постійно відволікається на голу покоївку, яка знаходиться у спальні. Проте, коли Клебер зустрічається з іспанкою, навпаки, замість жагучої пристрасті, веде розмову про ділову угоду з Блезом, в перервах між коханням, продовжує розповідати художнику про свої фінансові махінації. В кінці, стає жертвою власної пристрасті, домовившись про невигідну для нього угоду, після чого Марі та Блез заробляють на цьому 10 мільйонів. Клебер потрапляє на очі своїй дружині, дочці та ще одній своїй коханці, через що отримує сповна від усіх жінок.

Сабіна Карльє – дружина Клебера, прагматична пані, що робить раціональні вчинки, хоче щоб її дочка одружилась на мсьє Шабо, адже вважає, що він буде більш вигідний для сім'ї. Жінка боїться, що її донька, вийшовши заміж, повторить долю матері, одружившись по любові. Тому Сабіна всіма силами доводить Клеберу, що Блез не підходить на роль чоловіка для Лаури, і що він шахрай і гульвіса, який видає себе за великого графа-художника, щоб обдурити їх. Вона постійно допитує Блеза, перевіряє його телефонні дзвінки, дізнаючись, що він шахрай зчиняє сварку та йде. Після того як Клебер

переконує Сабіну прийти вдруге, вона просить вибачення і ніби все йде до примирення, але вона знову задає Блезу питання від яких він губиться, і тому знову свариться із чоловіком. Потім жінка дізнається про те, що у спальні Блеза знаходиться гола покоївка і вже влаштовує істерику та забирає дочку. Але в третій дії жінка з'являється вже не як мадам із раціональним мисленням, а як жінка, що жадає любові, бо чоловік довгий час не звертав на неї уваги.

Лаура Карльс – дочка Клебера та Сабіни Карльс, хоче знайти гідного собі чоловіка. Повна дурепа, ще й погано складена. Живе під постійним батьківським контролем, де до неї погано ставляться: мати не дозволяє їй їсти солодке, батько затикає їй рота, мати її б'є, батьки не дають їй слова сказати. Після цього очікується, що вона є закомплексованою дівчинкою, але все навпаки, це норавливе дівчисько, яке таке ж хтиве як і її батько, дівчина заглядає до мсьє Блеза в спальню. Приходить потайки від батьків, одягнена в пальто, під яким ми бачимо купальник і просить Блеза надягнути плавки, але не для плавання. Почувши, що прийшла мати, ховається за диваном. Там вона підслуховуючи розмову, дізнається, що Блез на ній не одружиться. Лаура все таки потрапляє натрапляє на Сабіну, мама починає її лупцювати та кричати на дівчину.

Аріана Кларенс – хазяйка квартири, яку винайняв Блез для їхньої з Женев'євою авантюри. Хочє забезпечити собі поїздку на лижний курорт, для цього обманує Блеза, є досвідченою шахрайкою, користується безпорадністю художника, здираючи в нього гроші з усього, виправдовуючи це тим, що вона ще врахувала опалення, світло, газ до платежу. Постійно його відволікає, то випадково поклавши його речі до своєї валізи, то бере його валізу, що змушує Блеза втратити увагу і задіти вазу, яка розбивається, після чого Аріана влаштовує скандал і змушує Блеза розрахуватися ще за вазу, але не за одну, а дві, обґрунтовуючи це тим, що вони йдуть в парі. Через непередбачувані обставини, повертається до додому, але Блез їй відмовляє і намагається провадити з дому, Аріана влаштовує скандал, що змушує д'Амбріє вдарити її

по голові, через що хазяйка втрачає свідомість. Це призводить до комічної ситуації, коли Блез вимушений переміщати її з кімнати в кімнату.

Пепіта – пристрасна іспанська танцівниця, нова коханка Клебера, з якою він познайомився в Іспанії. Приходить до оселі Блеза на побачення із Карльє, та не знайшовши чоловіка, починає шукати його по всій оселі. Не розмовляє по-французьки, що створює додаткову проблему для Блеза, влаштовує бійку із Женев'євою. Женев'єва замикає господиню у шафі, влаштовує скандал, як тільки виходить зі спальні, погрожуючи підпалити усе. Комічність її образу полягає в тому, що вона має страшний характер, але як тільки Клебер дістає свою чекову книжку, весь дикий норов Пепіти зникає, залишаючи ніжність і доброту.

Композиція твору.

Експозиція – Женев'єва та Блез планують аферу.

Зав'язка – Погодившись із Женев'євою, Блез здійснює аферу.

Розвиток дій – Блез бере участь у авантурі Женев'єви.

Кульмінація – Блез встає на роздоріжжі морального вибору.

Розв'язка – Блез пропонує Марі одружитись.

2.2 Дійовий аналіз ролі

Запропонованні обставини появи Клебера. Клебер, досягнувши великих статків, бажає вийти на новий рівень матеріального достатку, бажаючи потрапити до вищої еліти суспільства, графської аристократії. Але для цього йому треба мати хоча б формальну приналежність до роду, через що Клебер вигадує план про одруження Лаури, своєї дочки. Домовляється з Мішелем, який знаходить йому графа та організовує знайомство Клебера із Блезом д'Амбріє, чиє прізвище справило гарне враження на Клебера, який приходить на сватання нього у квартиру. І ось мсьє Карльє приходить із своїм

сімейством і зустріч має пройти вдало, але вже з самого початку, трапляються проблеми на шляху Блеза із одруженням на мадмуазель Карльє.

«Надзавдання повинне знаходити в душі кожного артиста свій емоційний відгук: чи то прагнення «зберегти любов», «добитися влади», «знайти віру» і т. ін. Надзавдання народжує в актора емоційні спонукання до дій, необхідних для його здійснення.» [7, 220]

Надзавданням персонажа Клебера є мати приналежність до графської знаті.

Хоче бути у вищому суспільстві. Він вже є найбагатшою людиною Парижу, але, досягнувши фінансового достатку, у чоловіка потреба вже у приналежності до знаті. Для цього йому потрібно знайти чоловіка із графським прізвиськом, щоб одружити його на своїй донці.

«Наскрізна дія – проходить через усю п'єсу, визначаючи завдання кожної окремої сцени та наповнюючи дії, необхідні для її здійснення, емоційним змістом. Наскрізна дія виникає в зав'язці та вичерпується в розв'язці. У розв'язці відбувається остаточна перемога чи поразка наскрізної дії. Без надзавдання та наскрізної дії і роль, і спектакль розпадаються на окремі сцени, позбавлені єдиного, що об'єднує їхній задум.» [7, 220]

Моєю наскрізною дією є одруження моєїпріщ доньки.

Заради цього я погоджуюсь на зустріч із Блезом. Захищаю перед Сабіною, допомагаю художнику із проблемами, замовляю та купую його картини. Підписую йому чек, щоб він міг закрити свій борг. Роблю замовлення на 2 мільйони.

Сценічні задачі Клебера Карльє.

Сцена 1. Я хочу дізнатися чи варто одружувати Лауру на Блезові

Я приходжу до квартири мсьє д'Амбріє, оцінюю квартиру, розпитую про картини, щоб дізнатися про його фінансовий стан.

Сабіна втручається у справу, починає розпитувати мсьє д'Амбріє. Вона підозрює його у шахрайстві і хоче зірвати мені плани. Я стаю на сторону Блеза, захищаючи та виправдовуючи його перед дружиною. Отримавши доказ своєї

підозри, Сабіна зчиняє скандал, бере дочку і йде, я повертаюся та запевняю, що одруження продовжиться.

Сцена 2. Я хочу отримати від Блез згоди, що він одружиться на Лаурі

Привівши сім'ю вдруге, щоб Сабіна перепросила у Блеза за вчорашнє і, щоб ми продовжили заручини нашої доньки із ним. У ході певних подій зустріч знову зірвалася, Сабіна бачить голу покоївку і запевняється в тому, що у Блеза є коханка.

Сабіна влаштовує скандал, я проганяю дружину і змушений зайнятись одруженням самотійно. Для цього я сам домовляюся із Блезом про те, щоб він одружився на моїй дочці, переконую в тому, що мені від нього лише потрібне прізвище, яке зможе дати графський титул Лаурі.

Запевняю, що йому варто одружитись на Лаурі. І Блез погоджується.

Сцена 3. Я хочу запевнитись що мсьє д'Амбріє одружиться на моїй дочці.

Я приходжу на побачення із Пепітою. Паралельно, узгоджуючи із Блезом справу про шлюб. У кінці я дізнаюся, що шлюбу не відбудеться.

Характеристика персонажа.

Інші про мене.

Женев'єва:

«Ти мій коханець. А він – знайомий, який допомагає мені впоратися з життєвими труднощами.»

«Його донька – графиня! Він спить і бачить це весілля.»

«Та й, зрештою, я впевнена, що йому це неважливо, йому достатньо твоєї приставки «де» »

Блез: «Не думаю, що в мене коли-небудь з'явиться бажання сміятися в його присутності.»

«Пистати оголену для людини, яка нічого не розуміє в живопису!...»

«Тому що цей замовник не дуже любить квіти. Йому б хотілось, щоб на картині була зображена жінка.»

«замовник хоче бачити груди.»

«Ви знаходили розраду... на стороні!»

Сабіна: «Клебере! Дай мені вставити слово!»

«Знаю я ці чоловічі розмови! Якщо ви почнете вдвох говорити на цю тему, вечір закінчите в «Фолі-Бержер».»

«Клебере, ти — сатир!»

«Грубіян! Тепер я розумію, чому тобі подобається цей негідник, ви один одного варті!»

Я про себе:

«Зрештою я тут команду»

«Мсьє д'Амбріє, прийміть мої вибачення. І не хвилюйтеся, я все владнаю. Але поки тут моєї дружини, хочу запитати вас – не намалювали б ви для мене оголену жінку? Щось справді варте уваги...»

«І як майбутньому тестю – з маленькою знижкою»

«Ні-ні, друже! Так чи ні! У будь-якій справі — або одразу, або ніколи! А моя донька — вигідна партія!»

«А з вашого боку — ім'я, яке мені подобається. До речі, «д'Амбріє» пишеться через «д» з апострофом?»

«Я так і думав, не змогли б. І я теж ні! Так ось, як у Євангелії: «Хто без гріха...» Я перший у вас камінь не кину.»

«Ні, щосуботи я не можу!»

«У житті завжди справа в грошах!»

«я обожаю абстрактний живопис.»

«Хоча, взагалі-то, ми квіти, одного разу я до неї нагрянув без попередження, а в неї — блондин!»

«Зараз я вам покажу один фокус — миттю затихне. *(Дістає чекову книжку і показує Пеніті.)* Пепіта!»

«Я йому в обличчя розреготався, ні, ви уявляєте собі: п'ятдесят тисяч!»

«Одну хвилиночку, моя крихітко, я говорю про справи.»

«Знаєте, я імпорт-експорт.»

«Ну, це не справа! Я складами продаю.»

«Я вже три роки вожу його по всьому світу, ніхто пити не хоче. Мені-то байдуже, я кожного разу викуповую його назад за пів ціни.»

«Зразки відмінні, а потім я їм брешу, що, мабуть, воно зіпсувалося при транспортуванні. Що поробиш, мій дорогий, бізнес є бізнес!»

Автор про мене:

(кидається і відштовхує дружину). Покоївка гола! *(Дивиться в замкову щілину.)*

(Плескає Блеза по спині, від чого той робить крок уперед.)

щодо моєї дружини - не хвилюйтеся! Я вам потім поясню *(Показує жестом, що вона трохи божевільна, і виходить.)*

(Знову хоче заглянути в замкову щілину, але Блез його зупиняє.

(Сильно ляскає його по спині так, що Блез робить крок уперед. Дістає з гаманця фотографію Женев'єви і показує Блезу.) Ось, до речі, приклад. Манекенниця! Чарівна! Звати Женев'єва. Подивіться!

(Розглядає картини, що стоять на підлозі, і бере картину Марі.)

(підморгує Блезу). Бачили? *(Випикує чек.)*

(Карльє бере Пеніту за талію, і обоє, танцюючи танго, йдуть до спальні.)

(кидається і забирає у неї щітки). Мої щітки!

Конфлікт п'єси.

Конфлікт – це зіткнення двох ідей, протистояння ідеї та контр ідеї. Є різні види конфлікту.

Конфлікт може бути зовнішній і внутрішній.

За змістом конфлікти бувають: ідейний, соціальний, моральний, релігійний, політичний, побутовий, сімейний.

Конфлікт у цій п'єсі є моральний – протистояння двох світоглядів та світосприйняття персонажів.

Головний конфлікт у п'єсі є між Марі та Женев'євою.

Марі вірить у моральні цінності: у те, що потрібно жити щиро, без всілякого фальшу, у те, що кохання існує, і воно цінніше за будь-які кошти.

Женев'єва вважає, що можна спокійно вести аморальний спосіб життя, кохання не існує, обман – задля збагачення свого достатку та благополуччя.

Блез являється предметом конфлікту, через що, впродовж п'єси, трапляються усілякі сутички, без прямого зіткнення цих двох сторін.

Внутрішній конфлікт. Клебер відчайдушно намагається всидіти на двох стільцях. З одного боку, він має тримати маску солідного бізнесмена, чоловіка мадам Карльє та турботливого батька Лаури. З іншого — його его вимагає підтвердження власної чоловічої сили через роман із манекенницею Женев'євою та іспанкою Пепітою.

Також є побічні конфлікти такі як:

Клебер та Блез – думка Клебера полягає у тому, що нехтувати моральністю, є необхідністю, задля свого благополуччя. Блез вважає, що не можна нехтувати моральністю, потрібно дотримуватись своїх принципів.

Сабіна та Клебер – конфлікт полягає у виборі чоловіка для Лаури, Сабіна вважає, що д'Амбріє не є достойним чоловіком для доньки і вона має вийти заміж за Шабо, Клебер вважає, що д'Амбріє є відповідним чоловіком для його дочки.

РОЗДІЛ 3

ТВОРЧИЙ ЗАДУМ ОБРАЗУ ТА ЙОГО СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ

3.1 Творчий задум образу Клебера

Клебер зростав у злиднях, не маючи змоги закрити навіть базові потреби людини, такі як їжа, житло, безпека. Життя у бідності створило порожнечу всередині, яку неможливо закрити й до сьогодні. Ці явища спонукали чоловіка до крадіжок, обманів та шахрайства. Такий спосіб життя просував його по кар'єрній драбині, йому доводилось удавати себе тим, ким він не є насправді, чоловік обдурив чимало людей на своєму шляху до успіху.

Зерном образу персонажа можна назвати те, що «йому постійно мало». Клеберу постійно мало кохання: шукаючи дівчину із характером, він одружується на Сабіні, жінці із вольовим стержнем, але, через деякий час, зникає до неї; знаходить Женев'єву, з якою починає зраджувати дружині. Звикнувши до манікенниці, починає шукати вже нову коханку, із ще запальнішим характером, і, невдовзі, зустрічає Пепіту, танцівницю із якою він познайомився в Іспанії. Вона має характер ще гірший, ніж у Женев'єви. Я впевнений, що Клебер на ній не зупинився. І, якщо уявити його майбутнє, то чоловік продовжує вічні пошуки ще темпераментнішої дівчини.

Клеберу постійно мало достатку, він постійно щось продає і перекупує. Третій рік торгує вином, яке вже давно скисло, заробляючи на цьому шалені гроші. Дізнавшись про те, скільки коштують картини Блеза, бачить у цьому вигоду, і тому перепродає її вдвічі дорожче. На наступний день Клебер замовляє вже вже шість картин. Будучи найбагатшою людиною Парижу, маючи величезні статки, він ніби повинен задовольнитися цим, але чоловік бажає піднятися на новий рівень соціальної ієрархії.

Клебер не бажає асоціювати себе із буржуазним класом, а хоче отримати приналежність дворянства. Потрапити до вищого шару суспільства – дасть

йому певні привілеї, владу та можливість заробляти ще більше грошей. Для цього чоловік втілює план із тим, щоб видати свою дочку за людину, яка має графське походження.

В моєму баченні Клебер – це типовий образ бізнесмена-олігарха, який повертає величезні махінації на яких заробляють мільйони. Бізнесмен, який досягає керівних посад шляхом шахрайства і обману, готовий йти на будь-які вчинки, для досягнення своєї мети. Граючи роль Клебера, я висміюю цей клас людей і хочу донести: якщо ти йдеш на аморальні вчинки, такі як шахрайство, обман, афера, задля досягнення успіху, але, маючи аморальний спосіб життя, то ти рано чи пізно, будеш притягнений до відповідальності і покараний за свої вчинки.

3.2 Сценічне втілення творчого образу Клебера

Вистава «Блез» за мотивами однойменної п'єси Клода Моньє була реалізована на сцені Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, режисером-постановником якої став майстер курсу, народний артист України В.С. Гирич.

Втілюючи образ Клебера, я намагався передати його підприємницьку натуру. Через жагучу пристрасть до перемоги, він постійно хоче бути першим, кращим, домінувати в усьому, що проявляється в його поведінці та рухах. Пристосуваннями є його швидкі рухи, він багато жестикулює і робить різкі рухи, для того, щоб заплутати та обдурити людину.

У другій дії, коли Клебер та Блез залишаються наодинці, Клебер починає пояснювати, що треба знайти чоловіка для його доньки, тому вмовляє Блеза одружитися на ній, після чого я прошу позичити мені квартиру, купую у нього картину.

У цій сцені я використовую багато різких і не зрозумілих для Блеза рухів, щоб не дати йому зрозуміти, що я його обдурюю, адже фактично я купую у нього картину, не розраховувшись за неї.

Також я використовував такий засіб виразності як погляд, він постійно оцінює, різні речі, які можна продати. Ставлення до інших, як він зухвально дивиться на прислугу і постійно змагається із Блезом, вважаючи його суперником, тим самим представником вищого суспільства, до якого прагне. Клебер хоче довести, що він нічим не гірший, ніж інші багатії, а й навіть – кращий. Чоловік сильно лясає Блеза по спині, насміхається, таким чином, самостверджуючись.

Пристрасть Клебера до жінок, я втілюю через його ноги, які танцюють щоразу, як ним оволодіває жага. Я роблю різку переміну між його темпераментністю і підприємницькою складовою, щоб підкреслити те, що, хоч ним і керує бездумна пристрасть, гроші стоять у чоловіка на першому місці і він ніколи не упустить нагоди заробити більше грошей.

Такі прояви пристрасті не так до жінок, як до збагачення, проявляюся у другій дії, коли Клебер дізнається, що у спальні Блеза знаходиться гола покоївка, він дає волю темпераменту, відкидає дружину у сторону і намагається зазирнути у замкову щілину, навіть проганяє дружину, проте хутко оволодіває собою і домовляється із Блезом про одруження доньки із художником.

А також, проявляється у третій дії, коли Клебер приходять до Пепіти, сильний потяг керує ним і в перервах між коханням, він знаходить моменти, щоб обговорити бізнес із мсьє д'Амбріє та навіть бере замовлення у Марі.

ВИСНОВОК

При роботі із анотацією творчого проекту у роботі над роллю, я впорався із завданням цього творчого процесу, створивши образ впливового бізнесмена Клебера Карлье із вистави «Блез» Клода Маньє, дотримуючись певних правил у роботі із роллю.

Об'єктом моїх досліджень був творчий шлях, актора, драматурга, бізнесмена, теоретика, майстра комедій положень, чий твори здобули світову славу та знову виставивши Францію на світову арену. Автор п'єси зробив чималий вклад у театральному просторі своєї країни, працюючи в усіх театрах Парижу, він зіграв сотні ролей у сотні виставах. Клод-Жорж-Ернест-Луї Маньє гастролював світом і виходив на сцену із світовими зірками французького кіно.

Ознайомився з автором та його творчістю, зрозумів загальні ідеї його творів та дізнався головні теми суспільства, які він підіймав.

Вивчав епоху та період, у який була написана п'єса, щоб зрозуміти причини написання твору та стиль, у якому вона писалась та які проблеми хвилювали суспільство тих часів, проводив кореляцію із сьогоденням.

Можу сказати із впевненістю, що Клод Маньє, один із найвидатніших авторів комедії, його твори заражають сміхом, від усієї тієї абсурдності та тих подій, що відбуваються на сцені, його майстерне висміювання усіх верств населення, починаючи від обслуговуючого персоналу та закінчуючи вищими шарами суспільства.

Шляхом аналізу п'єси вивчав її, визначив її композицію, розклавши роботу на структуру, в якій визначив ключові факти, події п'єси.

Виконав чималу працю із роботою над роллю, оволодівав голосом його подачею, градацією, для дії текстом, враховуючи думку, яку в неї закладав автор, та спрямовувати її як на партнера, так і на глядача.

Оволодівав тілом, а саме його виразністю та пластичністю, націленої для підкреслення тексту та поєднання цієї психофізики, спрямованої на створення безперервної лінії наскрізної дії персонажа.

Розкривав етапи втілення вистави: від визначення висхідної події, початку, які події та вчинки персонажів сприяли подальшому розвитку сюжету і який його фінал. Вирахував усі взаємовідносини між персонажами, їхніми ідеями, і як вони виражались через лінію конфлікту.

За ці чотири роки в Академії, я опанував певні знання та навички, можливо, які не зроблять мене відомим, але дадуть поштовх моїй кар'єрі, як актора, чий фінал ми ще не скоро дізнаємось.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Claude Magnier. Wikipedia: веб-сайт.
URL:https://fr.wikipedia.org/wiki/Claude_Magnier
2. Брехт Б. Про мистецтво театру : збірник / пер. з нім., упоряд., вступ. ст. та коментарі О. Чиркова. Київ : Мистецтво, 1977. 362 с.
3. Вірченко Т. І. Художній конфлікт в українській драматургії 1990–2010 років: Дискурс, еволюція, типологія. Кривий Ріг: Видавн. дім, 2012. 336 с.
4. Вовкун В. В. Мистецтво режисури масових видовищ : підручник. Київ : НАКККіМ, 2015. 356 с.
5. Готовський Є. Театр. Ритуал. Перформер. Львів: Літопис, 1999. 186 с.
6. Дятчук В. В. Український тлумачний словник театральної лексики. Київ : Просвіта, 2000. 140 с.
7. Зайцев В. П. Майстерність артиста і ведучого: навч. посібник. Київ: НАКККіМ, 2016. 234 с.
8. Історія Франції. Wikipedia: веб-сайт.
URL:https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%B%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97
9. Кнебель М. Й. Про дієвий аналіз п'єси і ролі. Львів, 2020. URL: <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/Knebel-Stanislavskyu-DRUK.pdf> (дата звернення – 16.04.2026).
10. Кнебель М. Й. Про дієвий аналіз п'єси і ролі / пер. з рос. Є. Стародиної. Львів, 2020. 92 с.
11. Корнієнко Н. М. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. Київ : Либідь, 2007.
12. Кужельний О.П. Основи режисури театралізованих видовищ і свят: навчальний посібник. – Київ : НАКККіМ, 2012 – 185 с.

13. Курбас Лесь. Філософія театру / упоряд. М. Лабінський. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 917 с.
14. Матушенко В.Б. Мистецтво ведучого та конференс: навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності 6.02020101 «Театральне мистецтво», спеціалізації «Режисер театралізованих видовищ та шоу-програм». – Київ: НАКККиМ, 2014 – 76 с.
15. Постмодернізм. Визначення в літературній енциклопедії. Ukrlib. Веб-сайт. URL:<https://www.ukrlib.com.ua/dic/show.php?w=138>